

DMITRI XOSTAKÓVITX
(Sant Petersburg 1906 – Moscou 1975)

QUARTET DE CORDA N. 1 EN DO MAJOR, OP. 49

(1938) – 15'

Moderato
Moderato
Allegro molto
Allegro

DMITRI XOSTAKÓVITX

QUARTET DE CORDA N. 2 EN LA MAJOR, OP. 68

(1944) – 35'

Obertura: Moderato con moto
Recitatiu i Romança: Adagio
Vals: Allegro
Tema amb variacions: Adagio

PAUSA 15'

DMITRI XOSTAKÓVITX

QUARTET DE CORDA N. 3 EN FA MAJOR, OP. 73

(1946) – 30'

Allegretto
Moderato con moto
Allegro non troppo
Adagio
Moderato

QUARTET CASALS

Vera Martínez, violí
Abel Tomàs, violí
Jonathan Brown, viola
Arnau Tomàs, violoncel

COMENTARI

per **Berta Coll i Bosch**

Després de completar la integral dels quartets de Schubert (2013) i de Beethoven (2017), el Quartet Casals aborda ara els de Dmitri Xostakóvitx. És un esdeveniment important: encara que Xostakóvitx sovintegi cada cop més en les programacions musicals del país, no totes les seves obres hi són presents amb la mateixa freqüència. La integral és tot un repte, no només perquè és considerablement llarga, sinó perquè els quinze quartets que la constitueixen són peces singulars, lligades a la personalitat del compositor, però amb temperaments sovint dispars. Tots quinze quartets giravolten entorn de les inquietuds existencials de Xostakóvitx, però cadascun revela un univers musical diferent. No és estrany, tenint en compte que el primer data de 1938 i l'últim, de 1974, un any abans de la mort del compositor. Gairebé quaranta anys de creació ininterrompuda, ja en plena maduresa, marcats sobretot per les pressions del règim soviètic, que condemnava obertament els artistes que defugien el realisme socialista. Mentre el Xostakóvitx simfonista bregava per conciliar la llibertat artística amb els imperatius oficials, el compositor dels quartets va trobar esclatxes per deixar córrer una veu imaginativa; a vegades

més experimental, a vegades més conservadora, però sempre amb una força expressiva implacable. No són necessàriament obres autobiogràfiques consecutives, però revelen les capes de neguit, ràbia, passió i esperança que van obsedir el compositor durant els anys posteriors a la Gran Purga estalinista.

Com que el Quartet Casals interpretarà la integral de manera cronològica, el públic podrà resseguir clarament el camí emocional de Xostakóvitx. En aquest concert gaudirem dels tres primers quartets, compostos entre 1938 i 1946. El Quartet n. 1 en Do, op. 49 (1938), que dura només un quart d'hora, és una peça serena i formalment sòlida, d'un esperit classicista entre Haydn i Beethoven, amb un enginy harmònic que transcendeix el joc formal i dota els quatre moviments –dos *moderato* i dos *allegro*– d'un gran equilibri intern. Va compondre'l un any després de la *Cinquena simfonia* (1937), que li va servir per refer la relació amb el règim, tensa fins llavors arran de les crítiques contra l'òpera *Lady Macbeth* (1934). Escrit poc després de la *Vuitena simfonia* i del Trio n. 2 en mi m, op. 67, el Quartet n. 2 en La, op. 68 (1944) no és tan explícitament tràgic; el moment bèl·lic s'hi evoca d'una manera més abstracta, amb referències folklòriques russes, però sense programatisme. Xostakóvitx va acabar-lo en només divuit dies, com tantes altres obres que, com ell mateix reconeixia, havia escrit a raig. Amb el Quartet n. 3 en Fa, op. 73 (1946), simultani a la *Novena simfonia*, fa un pas endavant com a compositor de música de cambra: renuncia als quatre moviments per presentar-ne cinc; tres de velocitat mitjana i dos de lents al final, amb un contrast d'intensitats i matisos expressius que crea una certa complexitat temàtica, que va de l'eufòria al dolor de la guerra. Formalment, manté formes clàssiques com la sonata i l'*scherzo* en forma de rondó.

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

LA VANGUARDIA

CATALUNYA
RÀDIO